

Minnesanteckningar gjorda av Per-Ola Jansson vid seminarium arrangerat av Stiftelsen Rättstatens Vänner i Umeå den 4 april 2014 på temat

Brottsoffer i rättskedjan

I seminariet, vilket pågick större delen av dagen, deltog ett trettiotal personer (se bilagd närvaroförteckning).

Seminariet var organiserat som ett panelsamtal med inledningar av respektive paneldeltagare. Moderator var juris doktorn, f.d. Diskrimineringsombudsmannen, f.d. generalsekreteraren i Svenska Röda Korset, f.d. experten i FN:s kommitté mot rasdiskriminering m.m. Peter Nobel.

Seminariet inleddes med en kort välkomsthälsning av ordföranden i Stiftelsen Rättstatens Vänner, Per-Ola Jansson, som kort presenterade stiftelsen. Han underströk att dagens seminarium möjliggjorts genom bidrag från Torsten Söderbergs stiftelse.

Därefter vidtog genomgången av ämnet för seminariet, Brottsoffer i rättskedjan.

Inledningsanförande

Krister Sandqvist, länspolismästare i Västerbottens län

Sandqvist talade om polisens roll i förhållande till brottsoffer och konstaterade att det var en förhållandevis ny uppgift för polisen att lägga särskild vikt vid brottsoffrens situation vid sidan av deras roll som upplysningskälla i förundersökningar. Saken började diskuteras i poliskretsar på 1970-talet, först rörande sexualbrottsoffer. Rikspolisstyrelsen har sedan dess gjort mycket för att förbättra brottsoffrens ställning, särskilt genom utbildning av poliser under den senaste tjugårsperioden. Entydiga forskningsresultat visar att brottsoffer är betjänta av förbättrad information om sin ställning och om vad som förväntas av dem i en förundersökning. Generellt sett är brottsoffren nöjda med den situation som råder i dag. Det missnöje som dock finns är främst inriktat på bristfällig information om det "egna" ärendet. När brottsoffrens ställning diskuteras bör man hålla i minnet att det inte finns någon vedertagen definition av begreppet brottsoffer. Den rättsliga termen är målsägande, vilken är att föredra ur ett polisperspektiv, eftersom den är känd och tydlig. Man får dessutom inte glömma att målsäganderollen är central ur ett utredningsperspektiv. En huvudsaklig uppgift för polisen är att säkerställa den rättsprocess som följer på ett brott, varvid målsägandeperspektivet är det centrala. Det finns dessutom en risk för oönskad stigmatisering om man allt för mycket talar om offer i sammanhanget. Ett sätt att skapa trygghet hos en målsägande för att kunna ta sig vidare utan att se sig som offer är att vederbörande själv tillåts ta initiativ. Polisen kan medverka till det i främst tre avseenden, genom information, genom stöd och genom skydd. Krav på att information skall lämnas finns i såväl poliskungörelsen som förundersökningskungörelsen. Det måste dock betonas att det är viktigt med kvalitet i informationen med en anpassning till det aktuella fallet. I fråga om stöd har polisen en omfattande samverkan med andra, både myndigheter och frivilliga. Stödsamtal erbjuds regelmässigt, vilket också är bra för att skaffa underlag för en kommande process. Skydd erbjuds efter strukturerade och fördjupade riskbedömningar. Det är vanligt att skydd erbjuds. Det gäller inte minst vid brott begångna i nära personrelationer. Polisens arbete med skydd är det område av de nu

nämnda som har utvecklats mest under de senaste åren. Det finns många former av skydd, såsom larpaket, andra tekniska hjälpmedel, skyddat boende och skyddade transporter samt sådana som Sandqvist inte vill yppa. Skyddsarbetet tar förvisso resurser i anspråk, men inte besvärande då det görs inom ramen för arbetet med förundersökningar.

På fråga om besöksförbud och skyddad identitet svarade Sandqvist att det är åklagaren som fattar beslut om dessa, men att polisen gör de utredningar som behövs. Polisen lämnar vidare yttranden till Skatteverket om behov av nya personnummer. Fråga om fingerad identitet handläggs av domstol, men den lokalt verksamma polisen kan ta initiativ till detta.

Sabina Mattsson, psykolog hos polisen i Umeå, lade till vad Sandqvist anfört att hon bland annat har till uppgift att leda stödsamtal lokalt i länet.

Thomas Ennefors, chefsåklagare Umeå

I samhället har straffrätten en repressiv funktion inriktad på reaktion mot det som är otillåtet. Ett mål är att samhället skall styras bort från brottslighet. Det handlar inte om vedergällning och hämnd. Ur ett målsägandeperspektiv handlar det om reparation och upprättelse, vilket inte har med vedergällning och hämnd att göra. Ibland har en åklagare uppgiften att representera ett brottsoffer. Det är dock sällan intressant att tala om just brottsoffer, utan bättre att säga att en person är målsägande, vilket, som Krister Sandqvist anmärkt, är legalt definierat i rättegångsbalken. Åklagarna menar samma sak med brottsoffer och målsägande. Ennefors pekar på att en person som brukar narkotika är både brottsling och brottsoffer. Beträffande brottsoffer/målsägande finns oskrivna etiska regler för åklagare att iaktta och dessutom en verksamhetsplan. Grundläggande är att varje ärende skall avgöras korrekt och snabbt. En åklagares verksamhet skall vara objektiv och korrekt med frihet från prestige och fördomar, vilket skall bidra till rättssäkerhet och rättstrygghet. Vid kontakter med parter och andra berörda skall en åklagare agera korrekt så att misstankar om ovidkommande hänsyn inte skapas. Det kan dock uppstå svåra situationer, inte minst i fråga om åklagarens skyldighet att förbereda och utföra målsägandens skadeståndstalan. Det är en långt gående skyldighet med restriktiva undantag. Svårigheter kan också uppstå då frågor om kontaktförbud aktualiseras. Åklagaren har en lagstadgad skyldighet att informera målsäganden enligt 23 kap 4 § rättegångsbalken. Det gäller framför allt i fråga om den senares enskilda anspråk, liksom i fråga om rätten till brottsskadeersättning. Brottsutredningar skall bedrivas allsidigt så att också för den misstänkte gynnsamma omständigheter beaktas. I skadeståndsdelen av en process får en åklagare inte vara målsägandens ombud i formell mening för att inte hamna i konflikt med objektivitetsplikten. Åklagaren är alltid samhällets företrädare, vilket går först och gör det viktigt att åklagaren ser till att målsägandebiträde förordnas när det behövs. En åklagare skall agera professionellt. Brottsoffer/målsägande skall i enlighet därmed bemötas korrekt och inte onödigt personligt av hänsyn till hur det skulle te sig för omgivningen. Att en åklagare gör sitt jobb professionellt ger rättstrygghet och gagnar på sikt också ett brottsoffer. Åklagaren skall i första hand ge information men inte ägna sig åt rådgivning. Vid allvarlig brottslighet skall åklagaren, enligt den handbok som finns, ta kontakt med målsäganden och informera om vad som kommer att hända i processen samt visa en välvillig inställning till samtal. Det ligger också i en aktiv förundersökning att en åklagare ställer sig till förfogande för detta, särskilt vid allvarlig brottslighet, eftersom åklagaren då också kan bilda sig en uppfattning om målsäganden. Brottsutredningar medför oftast svåra psykiska påfrestningar på brottsoffer/målsägande med många svåra frågor. De måste dock räkna med att utsättas för detta. Det är då viktigt att en målsägande känner sig så trygg som möjligt inför

ett förhör. Numera förekommer det också att åklagare träffar målsägande före en huvudförhandling. Under en sådan är det viktigt att målsäganden först får berätta och får tala färdigt. Det är också viktigt att de frågor som därefter ställs – också av försvarsadvokater – framförs med respekt för brottsoffret och dess integritet. Också de svåra frågorna måste ändå ställas. Det är inte minst viktigt för målsäganden själv, liksom för målsägandens rätt till skadestånd. Åklagaren skall svara för att en skada blir väl utredd. Objektivitet gäller i alla skeden av arbetet, också sedan åtal väckts och innebär att målet skall vara rättvisa skipas. Det kan halta i detta om åklagaren talar med målsäganden före rättgången men inte med den tilltalade, en obalans som Ennefors anser i så fall vara olycklig.

Margareta Bergström, president i Hovrätten för Övre Norrland

Margareta Bergström slår först fast att hon inte företräder domstolsväsendet eller hovrätten vid dagens seminarium, utan bara sig själv. Många domare tycker som hon, andra inte. Hon har funderat mycket på faran av att fastna i begrepp och avstår därför från att välja mellan begreppen brottsoffer och målsägande. Det står klart att Förtroendeutredningen från år 2008 gav en ordentlig skjuts åt brottsofferfrågorna. Den senare Straffprocessutredningen säger också mycket om dessa. När rättegångsbalken kom till skapades en slogan om att en process skall vara snabb, billig och säker, av vilka säkerheten numera måste hållas främst. För att förstå hur en målsägande fungerar i en rättegång måste en domare ta till sig modern psykologi. Vissa personer förändras genom livet, andra inte. En domare är skyldig att försöka förstå parterna i en rättegång. Då är skillnaden mellan empati och sympati viktig att hålla i minnet. Empati betyder förstå, medan sympati kan uttryckas som ”gråta med”. En domare skall stå korrekt vid sidan av och vara empatisk och söka förstå. Om man skall rangordna de behov som är kopplade till målsäganden så framträder, för det första, ofta ett starkt skyddsbehov, men domstolen tar befattning med detta bara när det är fråga om häktning. Målsägande behöver, för det andra, ofta känna sig få bekräftelse på att ha blivit utsatt för kränkning – att bli sedd – vilket inte har med vedergällning att göra. De flesta brottsoffer är inte ute efter att den åtalade skall få ett strängt straff, utan att det som inträffat inte skall hända någon annan. För det tredje är, som redan har framhållits, information till målsäganden av stor vikt. Vid sidan av den inställer sig, för det fjärde, inte sällan ett behov av rättslig rådgivning och i anslutning till det frågan om när målsägandebiträde skall förordnas, dels hur tidigt det bör ske, dels hur sent det rimligen kan ske. Det sista är en fråga som kan dyka upp i en hovrätt. För det femte är det viktigt med ett gott bemötande. Domstolarna arbetar mycket för att åstadkomma ett bemötande kännetecknat av respekt för parterna. Man strävar efter ett korrekt men modernt och chosofritt bemötande. Som det sjätte och sista i rangordningen kommer den ekonomiska compensationen. Den är vi duktiga på i Sverige genom att de som lidit skada av brott i hög grad får ut sina skadestånd. Vi är således bäst på det som Margareta Bergström sätter sist i sin rangordning. Vi är på väg bort från det tänkesätt som gällde när rättegångsbalken kom till, enligt vilket staten skulle företräda enskilda. Brottsoffer uppfattar sig själva ha del i processen och då är det viktigt att de bemöts på rätt sätt och får den information som är relevant.

Margareta Bergström avslutade sitt inledningsanförande med att konstatera att erfarenheter visar att brottsoffer är nöjda med att en rättegång kommer till stånd men samtidigt är osäkra på vad de får säga i den. Många domare vill inte ens höra om hur ett brottsoffer upplevt det brott saken gäller. Hon anser att brottsoffret bör få berätta detta. Kan en domare behandla den tilltalade objektivt så bör domaren också klara av att höra målsägandens känslor, eller ”victim impact statement” som det heter i den engelska rätten. Det bör – och detta är ett förslag av Margareta Bergström - formaliseras i

rättegångarna så att den målsägande som vill berätta ges tillfälle till det och inte håller inne med det, vilket lätt får till följd att det kan "brista" för målsäganden längre fram.

I anslutning till Margareta Bergströms anförande framfördes såväl kommentarer som frågor enligt följande.

- Advokaten Anna Notfors framhöll att när målsägandebiträde finns så ställs ofta frågor om hur målsäganden känner det.

- Thomas Ennefors framhöll att han för sin del ansåg det vara okontroversiellt att målsäganden får berätta hur de känt det, men erfarenheter visar att det finns domare som inte tillåter det.

- Margareta Bergström fortsatte med att konstatera att då det inte står klart om och när ett brottsoffer får berätta om sin situation och sina känslor så hör det hemma i målsägandeförhöret, vilket vissa domare inte tillåter. Det vore därför en idé att titta på länder som har skriftligt förfarande och där känslomässiga uttalanden tillåts.

- Sabina Mattsson anmärkte att det är viktigt att den tilltalade får höra hur målsäganden har påverkats för att få en tankeställare och för att undvika återfall i brott.

- Styrelseledamoten i Stiftelsen Rättsstatens Vänner, justitierådet i Högsta förvaltningsdomstolen Thomas Bull undrade hur lekmannadomare ser på saken och om de kan bli mera påverkade av känslor än yrkesdomare eller om de tvärtom klarar sådant bättre än yrkesdomare, som kan vara mindre vana vid känslor.

- Margareta Bergström anmärkte vidare att det syns en tendens att allt flera önskar medhörning, när sådan erbjuds. Allt flera rättsalar byggs anpassade för detta. Återkommande till vad målsäganden bör få säga ansåg hon att det inte bör få förekomma att en målsägande får ha något inflytande i påföljdsfrågan. Detta har dock inte diskuterats, vilket bör ske.

- Generaldirektören i Brottsövermyndigheten Annika Öster ansåg det vara viktigt att brottsoffer får berätta och att gärningspersonen tvingas sitta kvar och lyssna. Det går dock inte alltid, men med bra förberedelser går det ofta bra. Medhörning kan fungera bra, men då missas en hel del, bland annat den tilltalades reaktion.

- Anna Notfors påpekade att hon som målsägandebiträde aldrig framställer något yrkande om påföljd. Det förekommer dock andra målsägandebiträden som brukar göra det.

- Advokaten Erik von Ahn påpekade att det inte är ovanligt att målsäganden vill säga något om ansvaret. Målsägandebiträdet har i så fall i uppdrag att framföra detta. Frågan om medhörning kommer ofta upp. Han anser att domstolarna är onödigt medgörliga med detta.

- Annika Öster framhöll att målsägandena bör informeras om möjligheten till medhörning och för- och nackdelar med det i förväg, då det är svårt för en målsägande att ta ställning till saken i processen.

- Advokat Anne-Sophie von Ahn påpekade att målsägandebiträden talar med målsäganden om detta och att det visar sig att de ofta vill att tilltalade skall ges den hjälp medhörning kan medföra.

- Thomas Ennefors sade sig vara ovillig att gå med på medhörning och upplyste att han övertygat flera målsägande om att inte gå med på det. Detta har alltid slutat bra och målsägandena har tyckt det ha varit skönt att få "prata av sig".

Annika Öster, generaldirektör Brottsoffermyndigheten

Annika Öster inledde med att slå fast att mycket har gjorts åt brottsofferfrågorna. I dag är det viktigt att se till hur brottsoffren "slussas" genom rättskedjan. De flesta stannar hos polisen. Som det har sagts, är begreppet brottsoffer inte tydligt definierat. Sedan oktober 2012 finns emellertid ett europeiskt brottsofferdirektiv. Det kan leda till förtydliganden. Det räknar till offer fysiska personer som lider fysisk, emotionell eller ekonomisk skada av brott samt anhöriga till personer som dött på grund av brott. I direktivet betonas att brottsoffer skall behandlas bland annat med respekt samt hänsynsfullt och professionellt. Brottsoffermyndigheten har funnits sedan 1994 och har till uppgift att värna brottsoffer. Myndigheten har daglig kontakt med brottsoffer, vilka ringer till myndigheten. Många brottsoffer är dock ovana vid myndighetskontakter och känner sig otrygga och främmande inför det som händer. Det är därför viktigt att de redan från början ges god information. Fallerar detta någonstans i kedjan så kommer det upp som problem senare. Det går att reparera brister, men om det inte görs kvarstår en bestående negativ bild av myndigheterna hos den som blivit brottsoffer. Förtroendet är olika för de olika aktörerna i kedjan. Det är viktigt att ett brottsoffer får känna sig trygg i sin roll som en viktig bevisperson. Den information som lämnas skall vara lättillgänglig. Det juridiska språket är svårt. Olika nationaliteter hos brottsoffren, liksom olika slag av funktionsnedsättningar och andra personliga drag kan spela in i fråga om hur de uppfattar sin situation. I rättskedjan måste såväl målsägande som tilltalade visas respekt. Det är en rättssäkerhetsfråga. Domstolarna får bättre underlag för sina bedömningar om målsäganden känner sig trygga. Målsägandebiträden spelar viktiga roller. Brott begås 24 timmar om dygnet alla dagar på året och det kan vara svårt att över allt i landet få fram målsägandebiträden med kort varsel. Vid allvarlig brottslighet brukar det dock gå bra. Det är viktigt att krympa tiden tills stöd ges för att stödet skall bli bra. Om det går flera dygn är det ofta inte lätt att få till stånd ett bra samarbete med brottsoffer. De ideella organisationer som finns tillför ett stort värde i fråga om stöd. En praktisk fråga är att det inte sällan är viktigt för brottsoffer att kunna ta sig avskilda genom entrén till en domstol.

Annika Öster nämnde härefter att Brottsoffermyndigheten handlägger frågor om brottsskadeersättning, vilken är subsidiär till skadestånd och försäkringsersättning. Den kompensation ersättningen ger skall ses som en upprättelse. En kluvenhet gäller barn som bevittnat våld och om de skall ses som brottsoffer. De ses som sådana i socialtjänsten och de kan få ersättning. Polis och åklagare har en viktig uppgift att synliggöra dessa barn. Till den 1 juli 2014 har aviserats den ändringen i brottsskadelagen att endast en vårdnadshavare behöver underteckna ansökan om ersättning, vilket är ett naturligt steg då barn ofta drabbas vid konflikter mellan vårdnadshavare. Bland övriga ändringar märks förlängning av preskriptionstiden för ersättning.

Therese Enarsson, juris doktor, Umeå universitet

Therese Enarsson byggde sitt inledningsanförande på det till dessa minnesanteckningar bilagda underlaget med rubriken Brottsoffer i rättskedjan, till vilket hänvisas. Till vad där framgår kan läggas

att Therese Enarsson poängterade att hon studerat om brottsoffers rättigheter kan stå i konflikt med andra bestämmelser och principer i rättskedjan, men att hon inte har studerat särskilda grupper av brottsoffer utan brottsoffer som helhet som en grupp för sig. I likhet med tidigare talare framhävde hon information och bemötande som viktiga. Hon påminde om att brister förekommer genom att brottsoffer inte alltid får korrekt information och inte alltid blir bemötta som de bör. Hon påpekade att det finns reglerat att brottsoffer skall få information, men att inget sagts om när och hur den skall ges. I fråga om bemötande är det än mera vagt med svårigheter att konkretisera vad som gäller. Hon anser att aktörerna måste utbildas i hur de bör bemöta brottsoffer. Förekomsten av målsägandebiträden är positivt, men det betyder inte att de andra aktörerna i rättskedjan och kraven på dem får glömmas bort. Lagstiftningen på området måste enligt Therese Enarsson bli tydligare.

I anslutning till Therese Enarssons anförande pekade Thomas Ennefors på de särskilda problem som uppstår när brottsoffer inte talar svenska.

Krister Sandqvist anmärkte att det i polisförordningen finns åtskilligt angivet om bemötande. Han betonade att bilden av polisen är central och att bemötandet från polisens sida har stor betydelse för den. Vidare pekade han på att enligt den utredning som utförts av Stefan Strömberg skall målsägandena ges ökad insyn i brottsutredningar och få stöd att ta fram underlag.

Therese Enarsson framhöll att polisförordningen är den enda lagstiftning som behandlar bemötandet, i den med användning av ordet hövlig. Hon är för sin del inte helt positiv till den av Krister Sandqvist nämnda utredningen sedd i ett brottsofferperspektiv.

Sven-Erik Alhem, ordförande i Riksförbundet Brottsofferjouren

Sven-Erik Alhem presenterade sig, vid sidan av det i rubriken nämnda ordförandeskapet, som samhällsdebattör och kommentator rörande brottslighet i media. Han anser rollen som målsägandebiträde vara svår, men är en varmhjärtad anhängare av systemet med biträden. Statsmakterna lägger dock för stor vikt vid kostnaderna för det. Det kan dock tyckas konstigt att det förekommer målsägandebiträden i hovrätter, när det numera knappast kommer upp några nya frågor i hovrätt. Det är lättare för en tilltalad att få byta försvarsadvokat än en målsägande att få byta biträde. Där borde lika förutsättningar gälla. Åberopande sig på sin tidigare roll som åklagare framhöll Alhem att objektivitetsprincipen alltid gäller för en åklagare, men att det inte hindrar att en åklagare får bli berörd av ett brottsoffer. Åklagaren kan få ge sitt personligt handfasta stöd åt ett brottsoffer i ett tidigt skede, men inte i brottsutredningen. Media har en mycket stor betydelse för brottsofferfrågorna. Uppdrag granskning i TV har större betydelse för att i praktiken få en god handläggning av brottsofferfrågorna än vad JO har. Alla brottsoffer kan inte alltid få rätt, men alla har ett berättigat intresse av att få komma till tals. EU-direktivet med minimikrav på behandling av brottsoffer är naturligtvis viktigt. Några som enligt Alhem har fått allt för lite uppmärksamhet är de anhöriga till mordoffer, som är en synnerligen drabbad grupp. Alhem har ofta från brottsoffer hört uttalanden som "jag vill inte att han kommer ut någonsin". Det handlar då ofta om en önskan om skydd, men det finns också inslag av hämndbegär. Det svenska rättsväsendet får dock inte arbeta efter den linjen. Beträffande den nämnda utredningen skulle vissa av dess förslag minska skyddet för brottsoffer. Det går emellertid inte att ta bort rättigheter ens om det skulle vara motiverat. EU-direktivet hindrar dessutom detta. Brottsoffers särdrag skall beaktas. Det görs när det gäller barn, men inte beträffande personer med funktionsnedsättningar. Alhem anser att förhör i

förundersökning skulle kunna dokumenteras med video. Han har läst många förhör. Många har varit väl genomförda, men de flesta är dåliga. Polis och åklagare är duktiga på att handlägga allvarlig brottslighet, men sämre på vardagsbrottsligheten. Det är åklagaren som har bevisbördan i straffrättsprocessen. Därför drabbas målsäganden av en dålig utredning. Förhören måste därför bli bättre. I en rättegång bör endast rätten känna till var ett vittne som hörs på videolänk befinner sig. Av stor vikt för brottsoffren är vidare att rättegångar kännetecknas av processharmoni under ledning av en lugn och harmonisk ordförande.

Det av Alhem sist nämnda föranledde legitimerade psykologen Lena Hellblom Sjögren att påpeka att det verkar lättare att få rätt harmoni vid rättegångar i Norge och Danmark än i Sverige, förmodligen för att respekten för domstolar är större där. Hon påpekade vidare att det är svårt att dra ett likhetstecken mellan målsägande och brottsoffer när det ännu inte är klarlagt om ett brott har begåtts.

Frågor om målsägandebitråde

Då advokaten Lena Isaksson, som skulle ha deltagit i panelen, blivit förhindrad att delta ställde i stället styrelseledamoten i Stiftelsen Rättssatens Vänner, advokaten Anders Frigell ett antal frågor rörande målsägandebitråde. Frågorna framgår av de svar som gavs enligt följande.

Therese Enarsson framhöll på fråga hur den som påstår sig ha blivit utsatt för våldtäkt tas emot att den personen måste bemötas ytterst korrekt och att en god information är mycket viktig i ett sådant fall.

Krister Sandqvist besvarade samma fråga med att undersökningar visar att det stora flertalet anser sig ha blivit väl bemötta, men erkände att det är en problematisk situation.

Sabina Mattsson upplyste att det vid mindre polismyndigheter kan vara svårt att klara ut om en kvinnlig eller manlig polis skall träffa brottsoffret i ett sådant fall. Polisen försöker alltid att visa empati i sådana fall, men måste också vara tydliga i sin roll, som är att utreda brott. Det är ofta mycket svårt att inleda kontakten, då brottsoffret kan vara i affekt och därför kan vara mindre mottagligt för information.

På fråga om hur snart målsägandebiträden förordnas svarade advokaterna Anna Notfors, Erik von Ahn och Anne-Sophie von Ahn att de så gott som aldrig hade blivit förordnade som målsägandebiträden innan ett första förhör hade hållits.

Annika Öster upplyste i fråga om målsägandebiträdesfrågor i allmänhet att det ser mycket olika ut i olika fall i fråga om ansökningar om målsägandebiträden. Vid uttryckningssituationer är det viktigt att de poliser som kommer på plats gör rätt. Ofta blir emellertid kontakten rudimentär, inte sällan på grund av att alkohol förekommit. Det är åklagarna som begär målsägandebitråde. Målsägandebiträdets kön spelar ofta inte någon stor roll. Bemötandet är viktigare. I EU-direktivet sägs dock att ett brottsoffer skall få välja vilket kön ett målsägandebitråde skall ha.

Sven-Erik Alhem lade till det senast sagda till att det finns kvinnliga utländska medborgare som inte vill tala med män. Han lade till att det inte sällan händer att en misstänkt i stället snabbt kan visa sig

vara brottsoffer. Det är därför lika viktigt att målsägandebiträde förordnas som försvarsadvokat. Information bör snabbt ges om möjligheten att få stödperson.

Erik von Ahn ansåg på frågan om förhör bör spelas in att förhörsprotokollen ofta inte är särskilt nyansrika.

Krister Sandqvist ansåg att polisen bör kunna spela in mera än hittills. Alla utredare är försedda med diktafoner. En tendens är att det åberopas allt mera förundersökningsmaterial i rättegångar.

På fråga om det finns en restriktivitet med att utse målsägandebiträden svarade Anna Notfors att hon inte kunnat se det. Hon lade till att hon anser att ett målsägandebiträde bör kunna begära extra utredning.

Erik von Ahn påpekade att det ibland känns besvärande att behöva lämna ett uppdrag som inte känns avslutat. Han skulle önska sig tillgång till psykologstöd.

Anna Notfors och Erik von Ahn utgick från att ett målsägandebiträde kan fortsätta att biträda en målsägande när ett skadeståndskrav avskilts, men att det då sker med stöd av rättshjälp.

Seminariet avslutades med korta anföranden enligt följande

Thomas Ennefors hade dessförinnan måst avvika.

Krister Sandqvist betonade att brottsofferfrågan har utvecklats, att polisen fortsätter att arbeta med den, att polisen dock måste vara noga med vilket uppdrag den har, som är att få fram ett bra underlag för en process, att polisen har ett bra samarbete med andra i brottsofferfrågor och att man är beroende av trygga målsägande.

Margareta Bergström ansåg att en viktig återstående fråga är i vilken utsträckning personer skall få förhöras utanför rättssalarna.

Annika Öster framhöll att en förundersökningsledare kan vända sig direkt med en begäran om målsägandebiträde, att detta fungerar väl i Västerbotten med överenskommelser mellan berörda parter, att en bättre ordning bör åstadkommas för hur uppdrag som målsägandebiträde avslutas och att bemötandefrågan måste beröras tidigt i utbildningen av alla inblandade, exempelvis i juristutbildningen.

Therese Enarsson ansåg det för sin del viktigt för henne som akademiker att vid seminariet ha fått ta del av praktiska synpunkter och att det är viktigt att praktiken och den akademiska forskningen går hand i hand.

Sven-Erik Alhem framhöll vikten av EU-direktivet och nämnde att vid en större presentation av direktivet i Sverige i mars 2014 det visat sig att politiker hade mycket ringa kunskaper om brottsofferfrågor. Han ansåg också att riskbedömningar ofta är undermåliga, vilket lett till att många kvinnor fått sätta livet, varför domstolar inte bör göra riskbedömningar på grund av misstänkta uppträdande i domstolen.

Alla paneldeltagare förklarade att de ansåg dagens seminarium ha varit givande.

Härefter tackade moderatorn och ordföranden i Stiftelsen Rättsstatens Vänner för ett intressant seminarium och avslutade detta.